

Obsah

Úvod	11
Kapitola 1	
Teoretické vymezení pojmů bezpečnostní a strategická kultura	19
1.1 Ontologická pozice	19
1.2 Zvolená metodologie	20
1.2.1 Rámec případových studií	21
1.2.2 Případ	22
1.2.3 Případová studie	22
1.2.4 Komparativní metoda	23
1.3 Teoretická východiska	25
1.4 Vysvětlení hlavních pojmů	27
1.4.1 Aktér mezinárodních bezpečnostních vztahů	27
1.4.2 Mezinárodní bezpečnostní uspořádání	30
1.4.3 Válka a její úloha v mezinárodních vztazích	31
1.4.4 Bezpečnost a bezpečnostní kultura	32
1.4.5 Strategie a strategická kultura	34
1.4.6 Militarismus	37
1.4.7 Unilateralismus a multilateralismus	42
1.4.8 Mentální model	45
Kapitola 2	
Bezpečnostní a strategická kultura USA v letech 1991–2012	49
2.1 Hlavní náměty kapitoly	49
2.2 Historické milníky ve vývoji bezpečnostní a strategické kultury USA	51
2.2.1 Čtyři bezpečnostní subkultury USA podle W. R. Meada	51
2.2.2 Dlouhá cesta USA od izolacionismu k úloze supervelmoci	53

2.3 Faktory poválečného vývoje bezpečnostní a strategické kultury USA	54
2.3.1 Historické faktory bezpečnostní a strategické kultury USA	59
2.3.2 Politické faktory bezpečnostní kultury USA na počátku 21. století	66
2.4 Prezident G. W. Bush a jeho doktrína Regime Change Policy	68
2.4.1 Kategorizace proliferátorů	69
2.4.2 Tři klíčové Bushovy projevy	70
2.4.3 Klíčové doktrinální dokumenty Bushovy administrativy	72
2.5 Operace Irácká svoboda jako bojový test bezpečnostní a strategické kultury USA	77
2.5.1 OIF 2003 z pohledu bezpečnostní kultury	77
2.5.2 OIF 2003 z pohledu strategické kultury	80
2.6 Bushova strategie jako mentální model	81
2.7 Rozmístění ozbrojených sil USA ve světě (Global Posture Review)	83
2.8 Národní bezpečnostní strategie 2006	85
2.9 Národní obranná strategie 2008 jako první zásadní revize Bushovy doktríny	86
2.10 Bilance 43. prezidenta USA	89
2.11 Prezidentské volby 2008	94
2.11.1 Hillary Clintonová a její důraz na mezinárodní spolupráci	95
2.11.2 Barack Obama a jeho vize nového leadershipu	95
2.12 Barack Obama a jeho prezidentská bilance	97
2.12.1 Pražský projev o světě bez jaderných zbraní	98
2.13 Příznivé a nepříznivé okolnosti Obamovy vize bez jaderných zbraní	100
2.13.1 Nepříznivé okolnosti	101
2.13.2 Příznivé okolnosti	102
2.14 Pražská smlouva o snížení stavu strategických jaderných zbraní	104
2.15 Doktrinální dokumenty USA z roku 2010	106
2.15.1 Nová jaderná strategie USA (NPR 2010)	106
2.15.2 NSS 2010	108
2.15.3 Celosvětový summit o jaderné bezpečnosti	109
2.16 Vzdušná a námořní podpora úderů na Libyi	110
2.17 Vojenská strategie 2012 – Priority pro 21. století	112
2.18 Hlavní rysy Obamovy doktríny	116
2.19 Obamovo místo na poli americké bezpečnostní kultury	120
2.20 Prezidentské volby 2012	121
Závěr kapitoly	123

Kapitola 3

Bezpečnostní a strategická kultura Ruské federace v letech 1991–2012	130
3.1 Historické faktory bezpečnostní a strategické kultury Ruské federace	131
3.2 Hlavní myšlenkové přístupy k bezpečnostní a strategické kultuře Ruské federace	134
3.2.1 Bezpečnostní a strategická kultura B. N. Jelcina	140
3.3 Bezpečnostní a strategická kultura Vladimira Putina	149
3.3.1 Putinův „nový realismus“	151
3.4 Klíčové strategické dokumenty Vladimira Putina	152
3.4.1 Koncepce národní bezpečnosti Ruské federace z roku 2000	152
3.4.2 Vojenská doktrína Ruské federace z roku 2000	154
3.4.3 Zahraničněpolitická koncepce Ruské federace z roku 2000	156
3.4.4 Zhodnocení tří strategických dokumentů Ruské federace z roku 2000 z pohledu bezpečnostní a strategické kultury	158
3.5 Bezpečnostní politika Vladimira Putina po 11. září 2001	159
3.5.1 Válka v Afghánistánu v roce 2001 a postoj Ruska	160
3.5.2 Americká intervence v Iráku v roce 2003 a pozice Ruska	161
3.5.3 Prioritní úlohy rozvoje ozbrojených sil Ruské federace z roku 2003	165
3.5.4 Teroristické útoky v Moskvě 2002 a v Beslanu 2004	166
3.5.5 Reforma ozbrojených sil Ruské federace a jaderné odstrašování	169
3.5.6 Přehled zahraniční politiky Ruské federace z roku 2007 a její bezpečnostní vztahy	171
3.5.7 Ruská strategie rozvoje do roku 2020	176
3.5.8 Shrnutí strategické a bezpečnostní kultury Ruské federace v letech 2000–2008	177
3.6 Bezpečnostní a strategická kultura Dmitrije Medveděva	180
3.7 Bezpečnostní a zahraniční politika Dmitrije Medveděva v letech 2008–2012	181
3.7.1 Koncepce zahraniční politiky Ruské federace z července 2008	181
3.7.2 Medveděvova doktrína ze srpna 2008	183
3.7.3 Rusko-gruzínský konflikt v srpnu 2008	184
3.7.4 Rusko-gruzínský konflikt z pohledu bezpečnostní a strategické kultury	187
3.7.5 Vojenská reforma a modernizace armády Ruské federace	189
3.7.6 Národní bezpečnostní strategie Ruské federace do roku 2020	192

3.7.7 Základy národní politiky Ruské federace v Arktidě do roku 2020 a na další období	194
3.7.8 Nová bezpečnostní architektura v Evropě (Medveděvova iniciativa)	197
3.7.9 Vojenská doktrína Ruské federace z února 2010	201
3.7.10 Bezpečnostní vztahy Ruské federace v letech 2010–2012	203
3.7.11 Nepokoje v arabském světě a pozice Ruské federace	210
3.8 Srovnání bezpečnostní a strategické kultury Dmitrije Medveděva a Vladimira Putina	216
Závěr kapitoly	220

Kapitola 4

Kdo udával tón a kdo odpovídal (Komparace bezpečnostní a strategické kultury USA a Ruské federace v letech 1991–2012)	228
4.1 ODS 1991 a její historický význam	230
4.1.1 Americké rozhodování po irácké anexi Kuvajtu	230
4.1.2 Reakce končícího SSSR na ODS 1991	232
4.2 Doktrínální rozcestí na počátku devadesátých let	235
4.2.1 USA mezi internacionalismem a intervencionismem	235
4.2.2 Posílení etatismu na úkor westernismu v BSK Ruské federace	236
4.3 První posun ke konfrontaci během druhého Clintonova období	238
4.3.1 Aserktivní pojetí teorie demokratického míru v období Clintonovy administrativy	238
4.3.2 Primakovova doktrína jako ruská odpověď	240
4.4 Teroristické útoky z 11. září 2001 a jejich dopad na BSK USA a Ruské federace	243
4.4.1 Doktrínální přístupy USA	243
4.4.2 Druhá válka proti Iráku	245
4.4.3 Ruská reakce na 11. září 2001 a doktrínální dokumenty	246
4.4.4 Ruské reakce na operace Trvalá svoboda 2001 a Irácká svoboda 2003	247
4.5 Bushova doktrína jako vyvrcholení konfrontačního přístupu	249
4.5.1 Historický význam Bushovy doktríny	249
4.5.2 Ruské reakce na Bushovu doktrínu	250
4.5.3 Doktrínální reakce Ruské federace	251
4.5.4. Rusko-gruzínský konflikt jako reakce na politiku USA	253

4.6	Návrat ke kooperaci během prvního Obamova období	254
4.6.1	Klíčové doktrinní dokumenty postbushovské éry	255
4.6.2	Ruské reakce na Obamovu BSK	256
4.7	Hlavní rysy BSK USA a Ruské federace	259
4.7.1	Dvě dekády ve vývoji BSK USA	259
4.8	Významné intervence a expanze USA a Ruské federace	264
4.8.1	Přehled amerických a ruských vojenských intervencí po roce 1990	264
4.8.2	Srovnání amerických a ruských vojenských intervencí po roce 1990	269
4.8.3	Politické expanze USA a Ruské federace na východ nebo západ od někdejší „železné opony“	273
4.8.4	Rozšiřování NATO a angažovanost USA v postsovětském prostoru	275
4.9	Časová osa vývoje vojenských rozpočtů a modernizačních programů USA a Ruské federace	280
	Závěr	287
	Seznam zkratk	293
	Résumé	297
	Literatura	303
	O autorech	317

Seznam tabulek a obrázků

Tabulka č. 1:	Základní rozdíly mezi hard power a soft power	29
Tabulka č. 2:	Základní kritéria bezpečnostní kultury	33
Tabulka č. 3:	Základní kritéria strategické kultury	37
Tabulka č. 4:	Hlavní charakteristické rysy militarismu – část 1	39
Tabulka č. 5:	Hlavní charakteristické rysy militarismu – část 2	41
Tabulka č. 6:	Základní rozdíly mezi unilateralismem a multilateralismem	42
Tabulka č. 7:	Multilateralismus a jeho zásady	43
Tabulka č. 8:	Historické faktory bezpečnostní a strategické kultury USA	64
Tabulka č. 9:	Politické faktory bezpečnostní a strategické kultury USA	71
Tabulka č. 10:	NSS vs. NDS 2008	89
Tabulka č. 11:	NSS 2002 vs. NSS 2010	109

Tabulka č. 12: Klíčové náměty zahraniční a bezpečnostní politiky finalistů prezidentských voleb 2012	122
Tabulka č. 13: Přístupy, teorie a koncepty v zahraniční a bezpečnostní politice Ruské federace	138
Tabulka č. 14: Pozice jednotlivých myšlenkových přístupů k hlavním tématům	138–139
Tabulka č. 15: Rozdíly mezi Primakovovou a Putinovou představou Ruské federace jako velmoci	150
Tabulka č. 16: Srovnání strategických dokumentů V. Putina z r. 2000 a MO RF z r. 2003	167
Tabulka č. 17: Srovnání Ruské federace jako pragmatické a asertivní velmoci během prvního a druhého funkčního období Vladimira Putina	173
Tabulka č. 18: Vybrané vojenské ukazatele Ruska, USA, Číny a Velké Británie v r. 2011	190
Tabulka č. 19: Srovnání KNB 2000 a SNB 2009	195
Tabulka č. 20: Srovnání VD 2000 a VD 2010	204
Tabulka č. 21: Medveděvova vize modernizace Ruské federace – aliance pro modernizaci	205
Tabulka č. 22: Srovnání tří prezidentů Ruské federace a jejich ministrů zahraničních věcí	223
Tabulka č. 23: Časová osa vývoje americké a ruské BSK v době globalizace	259–260
Tabulka č. 24: Přehled amerických a ruských vojenských intervencí po r. 1990, část 1	264–265
Tabulka č. 25: Přehled amerických a ruských vojenských intervencí po r. 1990, část 2	267
Tabulka č. 26: Srovnání amerických a ruských intervencí z hlediska doby trvání a vojenství	272
Tabulka č. 27: Vojenské intervence a počet jejich obětí	273
Tabulka č. 28: Expanze do sfér vlivu z doby studené války	274
Tabulka č. 29: Expanze NATO na východ a reakce Ruské federace	280
Tabulka č. 30: Vybrané vojenské ukazatele Ruské federace a USA v r. 2011	281
Obrázek č. 1: Ruská zahraniční a bezpečnostní politika: proměny a kontinuita	137